

## КАРИКАТУРА

Карикатура је исто што и духовито оговарање. Са  
чистом уметношћу, наравно, карикатура нема никакву посла. Као и оговарач,  
карикатурист забавља и насмејава, <sup>сатира, мисли карикатуре,</sup> ~~и~~ врши освете за рачун и вољу других  
људи. Као цртеж, карикатура може имати вредности, боље рећи виртуозности у  
примени једне висоне технике при цртањима за једно <sup>не само високо</sup> ~~својствено~~ <sup>и</sup> ~~уживање~~ <sup>у</sup>  
уживање. У моралном смислу, карикатура је као и оговарање сува гилотина.

Имамо пословицу у којој се крије дубока филозофија. Пословица гласи: свака је пала пола истина. Наивног запажања и закључивања, наивне догмике нема. Сви смешни, <sup>у</sup>дефектни елементи од којих се прави смех, нађени су раније, присебним посматрањем интелекта који одлично зна шта ради. Оно што после направи од пале палу како је обично узимамо, да тобоже нема у њој истине, ~~тако~~ то долази од мање или више ~~срепне~~ композиције таквих <sup>облика</sup> ~~облика~~ и дефеката који човеку дају драг невестине, грациозне збушености, нехотичне гаупости, или, у карикатури, дају ружноћи човекова тела или његових покрета врсту перетског одрицања: ~~пре~~ претеривања и увеличања. <sup>је то</sup> Карикатура неће да буде, ~~да~~ рекло би се <sup>не</sup> сме бити бомба. Али диспозиција карикатуриста води у читаву скалу израза и значења карикатуре: једаред је пртеж весео, <sup>друг</sup> пут је раскалашан, <sup>трећ</sup> пут неумољив, четврти пут тривијалан и циничан, ~~пет~~ <sup>пет</sup> пету пут има прасак и шум бомбе.

При карикирању у разговору, дакле при оговарању и имитовању, узима се да је диспозиција карикатуриста тренутна и пролазна, па се шала прима и чак и заборавља. Али како су основни подаци за шалу озбиљног порекла, нема шале која не пецка, не штима, не брди, или чак и не уједа. Нико се не отима да буде повод и предмет шали! Поред све добронамерности и безазлности и ~~чак~~ "важivosti" шале, скоро увек поцрвени онај кога је шала тиче. Латинска пословица саветује: пријатеља ни паломе не увређити. Не стоји бадава израз увердити! Професионалним <sup>оговараачи,</sup> ~~шалама~~ та најнижа врста карикатуриста, зато своје шале ~~у~~ шалућу, спусти и баци, у најгорем случају другима подмећу. Карикатуристи цртачи, данако, објављују своје паде, и зато што им је занат уперен на импресију, оца, а и зато што су ~~чак~~ далеко виши ранг карикатуриста од оговарача. Цртач карикатурист прима

ипак неку одговорност, оговарајући никому... Па ипак палу сви признају, тра-  
же и хоће. Она је <sup>Оне је једини од истине, пада је само једна истина.</sup> пре свега смеј. ~~Она~~ Док пала не падне, сви верују да  
у њој неће бити поларистине. ~~Како~~ Затим, пала је обрачуи и лек. Најзад,  
због оне половине истине, пала је најсавршенија дипломатија живота да се  
све каже, изнесе, употреби.

[Над се <sup>сочине</sup> ~~карна~~ карикатура, мисли се на нацртану палу. А  
нарикурист се сматра уметником, како су нарисованама затворена врата оз-  
бињних изложба и затворене капије музеја са стварима за дуго трајање. Ка-  
рикуриста је <sup>поступи у саби</sup> ипак нешто ~~најбоље од свих~~ сумњиво, пролазно, тривиално,  
<sup>у пријатно</sup> Уманиација нарикуриста ~~најбоље од свих~~ <sup>најбоље од свих</sup> остаје у непосредној средини,  
у пулсирању живота од данас до сутра, у догађајима свакидашњице. Дух нари-  
куриста једнако се ситни у духовитости. И још, усредсређивати себе и ~~свој~~  
свој дух на шампионима, марионетама, и дневном реду баналног свакидашњег  
живота, за то треба извесна мирна свирепост и према уметности, и према <sup>својим</sup> ~~својим~~  
<sup>својим</sup> објектима уметности. Но како је обичај да се углавном истакнуте и важне лич-  
ности нарикуирају, утешно је што су објекти те уметности ипак врста срећ-  
них жртава.

[Карикатура се од најкада мешала у сва могућна питања и  
конфликте; уједино је терала палу са највишим факторима живота. У миниату-  
рама старих рукописа наглашено на врсту карикатура, на ђаволе и страшила  
са крунама и митрама на глави. После се јављају магари и лисице, огригнати  
у ризе калуђера и плаштове судаја. Затим долазе нарикуирани типови моде, и  
жртве глупих друштвених обичаја. Постепено, нарикуристима се ваљада ~~чини~~  
до досадно и слабо ругати се на неки опати и анониман начин. Тражило је дру-  
го: индивидуална нарикутуре с личним печатом, са препознавањем на први по-  
глед ока. То је био пут да се дође до модерне нарикутуре, која се касније  
диференцирала у политичку, друштвену и на оба стране, у нарикутуру идеје и  
нарикутуру лица. <sup>Уманици</sup> ~~Уманици~~ <sup>Уманици</sup> на карактер човека. Опасна,  
и често безмерно неправедна ствар: фиксирати карактер у гримаси, у ходу, у  
одећу, у гласу.

[Та модерна нарикутура, са индивидуално карактеристичним а  
~~непознато~~ са комичним обележјем, морати ако не увек немилосрдна, ~~у~~ увек на-  
ме више индискретна. <sup>Она</sup> ~~Она~~ нас било као мустру типа ~~у~~ било као носилац иде-  
је, извлачи из непримећености и пребације у врсту дефилеа пред јавном и оп-  
штом пажњом. <sup>Она</sup> ~~Она~~ <sup>Она</sup> нема човека који у моментима није своја нарикутура,

[illegible]



Ако чиста веселост уђе у ~~карнавал~~ ритам цртежа и линија, карикатури се неће моћи пребацити клевета, дражење и неправда, поред све истине у њали. Политичке карикатуре, међутим, јесу често оруђе. Баш кад и не долазе из саме средине јучних борби, врло су често и не<sup>у</sup>раведне и непристојне, ~~на~~ па и зле. Спасана околност да политичку карикатуру обично раде неуметници, па цртеж није убедаљна неодољиво ни као бала ни као истина.

[Друштвена карикатура је безазленија, <sup>и</sup> и нехотице типизује и уопштава. Она шиба ситне слабости, мале грехе, глупости друштвене које су глупости појединаца али и опште. То су оне штрикасте, осушене фигуре на којима је све механизовано; <sup>или</sup> или, напротив, оне пупаве и бацасте фигуре на којима је све <sup>својим садржајем</sup> ~~механизовано~~. То су прогнозе, стадијуми и промашености наших <sup>облика</sup> борби и амбиција. Са талентом и мером рађене карикатуре овога рода могу постати врста регулатора у јавном мишљењу и држању; могу деловати на начин басана, ~~на~~ које истичу оно за што је цео свет одговоран. Загадати се у туђу карикатуру, то је видети помало и своју. Она половина наше која је истина, погађа увек много <sup>на</sup> ~~у~~ у том <sup>да она представља</sup> ~~на~~ карикатуре. Али, посматрајући обично смеје туђој комници ~~на туђој комници~~ ~~док то може чинити пре~~ ~~на~~ ~~на~~.

Мирко Савић